

Jakub Juhás

Novoročný výstup na Jaseninu

cez Horné Fafáky, Sebedinú, Sedlo Prieraz,
Šutovu jamu a Brložno

Jakub Juhás

Novoročný výstup
na Jaseninu

Knihu z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

© Rubato, 2016

© Jakub Juhás, 2016

ISBN 978-80-87705-51-3

Venované mojim dedom...

tma - svetlo
svetlo - tma
- svetlo tma
- tma svetlo
svetlo tma -
tma svetlo -

Z Matúšovie vrchu na Hrbáky po modrej

Na jednom z hrobov, neďaleko od hlavného kríža stojaceho na križovatke chodníkov cintorína, plápolá v plastovom kahaneci malý plameň, pričom občas olizne jeho červené steny.

Plameň čoskoro zoškvarí kahanec na čierny uhoľ a popri tom pohltí všetko nežijúce a nečerstvé, čo leží navrhšene na novopoloženej mramorovej doske prikrývajúcej urnu trojdňového batolaťa.

Včera nepršalo a nebude pršať ani zajtra. Nebude pršať toľko dní, že pri spätnom pohľade miestnych obyvateľov by bola časová dĺžka medzi posledným a nasledujúcim dažďom označená slovom večnosť. Pozorovateľ hore na hrádzi dokáže vypočítať toto rozmedzie a zaokrúhliť výsledné číslo na minúty, dokáže určiť presný pokles a nárast vodnej hladiny, silu a energiu vodného toku, pozná presný počet medvedov pohybujúcich sa v jeho obchádzkovom rajóne a vie s úplnou istotou ukázať prstom na miesto, nachádzajúce sa na protiláhlom brehu, kde rastú aj v neskorej jeseni kozáky. Pamätá si výbuchy spojené so stavbou nádrže, nerobí mu problém na diaľku predpovedať postupné zhasínanie svetiel v oknách

domov v dedine pod hrádzou. Pozná názvy ulíc, čísla domov a mená ľudí zhasínajúcich svetlá. Je to už pár ročných období, čo poslednýkrát obkrúžil miestny kostol a nikým nevidený zamieril po neosvetlenej hlavnej ulici smerom von z dediny, do tmy.

Bola to, podobne ako dnes, neskorá jeseň. Od cintorína prichádzal zápach rozkladajúcich sa kvetín, navŕšených na kope čakajúcej na odvoz niekam z hranicu obce, niekam do hlbšieho lesa, kde by mohla slobodne podliehať hnilobnému procesu, dlhodobej premene na inú formu hmoty. Zápach sa miesil so štipľavým dymom. Sem-tam zabrechal pes. Muž kríval na ľavú nohu. V rozmočenom bahne zanechával dve rôzne hlboké stopy – nič neznamenajúci artefakt chôdze.

Ak by aj niekto na druhý deň ráno tieto stopy sledoval a nechal by sa doviest' na okraj dediny, tu by svoju púť rázne ukončil. Dôvodov by bolo hneď niekoľko. Prvým by bola lenivosť brániaca stopárovi nasledovať stopy bez akéhokoľvek vopred daného hlbšieho cieľa. Druhým zase poveternostné podmienky onoho konkrétneho dňa. Vietor a blato by sťažovali pochod, z ktorého by sa po niekoľkých krokoch stalo nezmyselné trápenie. Stopárovi by v sledovaní bránila aj kopa lístia, navŕšená pri drevenom kríži, neďaleko od jedinej lávky spájajúcej dva brehy miestneho potoka. Túto kopu lístia by totiž sľúbil v ten konkrétny deň preniesť nad družstvo povyš' potoka. Dôležitý starostov pokyn – odpratať plody macklury oranžovej by musel byť s určitosťou splnený. V dedine sa v tom čase vyskytovalo niekoľko prípadov, keď zatúlávané zviera zožralo dužinu tohto plodu nazývaného aj zelený

mozog a o niekoľko dní nato zdochlo v mučivých bolestiach.

Ochabnuté teplé telo vnárajúce sa do hustého bahna. Piatou a poslednou obeťou bola kuna menšieho vraztu s nezameniteľným zlatým hrdlom, ktorá si plod odtiahla medzi holé steny kedysi slávnych sklární. Plod po malých kúskoch zožrala. Cez rozbité okno bolo vidieť časť mesiaca a siluetu komína. V minulosti sa na mieste vynímal nápis, dnes len prvé písmeno abecedy A. Keď mesiac zašiel za Tri Chotáre, vrch nachádzajúci sa severozápadne od kostolnej veže, kuna už dávno spala. Východu slnka sa nedožila aj napriek tomu, že chvíľu pred rozvidnením podnikla poslednú púť naprieč dedinou. Za jej hranice sa už nedostala.

Ráno sa pod komínom stretli dvaja muži, obaja odetí v maskáčovej súprave. Na nohách mali obuté gumené čižmy a tesne nad oči zarazené ušanky. Zrak upierali ponad strechy domov na protišlahú lesnú stráň. Obaja mysleli na to isté, na omrznuté ruky a prácu, ktorá ich čaká v lese vysoko nad dedinou a na tichý šum potoka, ktorý sem doliehal cez koruny stromov bez jediného lístka. Práve tento zvuk, splývajúci s dychom, zamestnával myseľ oboch mužov. Chvíľu trýznil ich rozospaté uši, zatiaľ čo sa im na pery drala otázka o zdroji zvuku. Ani jeden ju však nevyriekol. Miesto toho sa svorne pohli dole kopcom. Najskôr prešli hlavnú ulicu, obišli kríž, pri ktorom ležala kopa lístia, nevnímajúc hukot vody prešli ponad kamenné koryto, odriekavajúc v duchu otčenáš, pozorujúc si pri tom špičky zablatených čižiem. Hoci už nepršalo niekoľko týždňov, pôda bola mokrá. Ulice lemovali brázdy po kolesách, v brázdach sa držala voda a vznikali úzke stružky,

hadiace sa ako cievna mapa medzi domami s poznávacími číslami od 1 do 313. Nižší muž mal okolo krku uviazanú červenú šatku. Už niekoľko dní, vždy po prebudení, pocítoval bodavú bolesť v krku. Stačilo by stráviť jeden či dva dni v posteli a bolesť by v tichosti opustila telo. Muž, volajúci sa Lempochner, to veľmi dobre vedel, no namiesto domácej liečby kráčal pozdĺž potoka, pričom obozretne sledoval šlapaje svojho spoločníka Fatyaru, idúceho v tesnom predstihu a popritom nepozorovane našlapoval do jeho stôp. Nebol v tom žiaden zámer, ako by sa mohlo spočiatku zdať, skôr ho vábil čistý pôžitok z hry. Lempochner sa snažil napodobniť krok muža pred sebou, zosúladiť s ním chôdzu a aspoň na chvíľu viditeľne spojiť svoj pohyb s inou živou bytosťou. Napodobovať a tešiť sa z napodobovania. Lempochner bol spokojný. Zdalo sa, že sa pousmial, ale nie, bol to len záblesk zmeny pozornosti.

Fatyaru opäť prepadli myšlienky o zdroji zvuku, ktorý len pred chvíľou počul powyše dediny. Teraz, kráčajúc popri potoku si bol celkom istý, že ten rozliehajúci sa tón patril žblnkotajúcej vode. Rozmýšľal o tomto zvuku ako o neviditeľnom obale zeme. Predstavoval si neviditeľnú prikrývku položenú nad dedinou, pevne upevnenú na jej hraniciach. Jej stredom pretekal potok. K čomu by takáto prikrývka mohla slúžiť? Je za ňou úplné ticho vystihujúce neprítomnosť človeka alebo je to ochrana našej dediny pred hlukom nezmerateľného vesmíru a rôznych pohybov v ňom? Fatyara nadvihol obočie nad vlastným fantazírovaním. Nikdy si neuvedomoval prítomnosť potoka v dedine inak, než pri nedeľnom pozorovaní

koryta, zatiaľ čo čakal na spoločnosť jedinej spriaznenej duše v šírom okolí, ktorou bol chlapec vypomáhajúci na pile. Ten zvuk mu drásal uši a nebyť neodkladnej práce, zišiel by medzi kamenné múry a strčil by končeky prstov do vody, čeriac hladinu, načúvajúc pri tom akýmkoľvek zmenám. Bolo skoré ráno a starší muž si niesol v hlave krátky príbeh, vlastnú teóriu. Mal z toho radosť. Vedel, čo bude na ďalšom stretnutí rozprávať chlapcovi, stačilo by pozmeniť niektoré slová, doplniť niekoľko vymyslených postáv, ukazovať pri tom raz na plynúcu vodu, potom na nebo, zapískať do vetra alebo hádzať spolu s ním do vody kamene. Hotová symfónia. Potom by ukázal chlapcovi, kde chodí spať mesiac a kde sa zobúdzajú slnko, a v tichosti by sa rozišli. Jeden jedným smerom, druhý druhým.

Pred družstvom stáli dva zhrdzavené traktory. Obom chýbali kolesá. Príroda s nimi spravila krátky proces, no z pohľadu ľudského veku to trvalo pár rokov. Teraz sa tu, v harmónii s okolitou šedivou scenériou, zabávali do zeme ako pamätníky na lepšie časy. Človek by možno ešte našiel v zapalovaní kľúč a možno by sa ním dalo aj pootočiť, no to všetko sú len domnienky. Pri plote stála Mária, vyzerala mužov už z diaľky, a keď ju pozdravili kývnutím hlavy, ukázala rukou smerom do hory nad družstvom. Mária nerozprávala od svojich dvadsiatich rokov, nikdy nemala muža, nikdy nevypila pohár s pálenkou a nikdy nebola ďalej ako dovideli jej oči z miesta od plechových vrát družstva. Dôvodom jej mlčania bola udalosť, na ktorú si dodnes pamätali takmer všetci obyvatelia dediny. Vtedy ešte mladé dievča napadol v zúrivosti

jeden z býkov a tento stret symbolizoval v jej živote niekoľko dôležitých udalostí. V ten istý deň dôsledkom silného šoku onemela, presne o desať dní na to umrela jej matka na zápal žalúdka, pričom otca nikdy pred tým nepoznala. Desať dní od udalosti bola Mária sirotou a na ľavom stehne si niesla spomienku tiahnucu sa od zákolenej jamky až po bedrovú kosť. Jedenásť dní nato bol býk skolený jednou ranou do hlavy a odťahaný jedným z traktorov za ohradu družstva, kde ostal ponechaný dlhodobému procesu hrdzavenia. V ten istý deň bol ten istý traktor zaparkovaný na svojom doživotnom mieste. Márii sa nikdy predtým, ani potom nedotkol dedinčan, ani žiaden iný človek. Spočiatku to bolo hlavne z úcty a ľútosti, no tie čoskoro prerástli do nezájmu.

Muži venovali žene letmý úsmev, obaja boli myslou na úplne inom mieste. Dnes mala žena tridsaťdeväť rokov. Sama o tom nevedela, nevedeli o tom ani chlapi stojaci za sebou ako figurína a jej tieň, nevedel o tom nikto. Smer, ktorý ukazovala, kopíroval dve tiahnuce sa stopy po traktore, strácajúce sa v lese. Mária sledovala Lempochnerovu strojovú chôdzu, až kým ho nezahalili konáre hrabového lesa. Na konároch nebolo ani lístka.

Lempochner s Fatyarom prešli cez riedky les, ktorý ich doviedol na čistinku. Tu sa mali stretnúť s ďalšími troma kolegami. Chlapi čakali opretí o traktor. Háger držal v ruke fľašku s pálenkou, v gumákoch mal zastrčené čierne tepláky, oblečenú dlhú prešívanú bundu. Bunda mu siahala až pod kolená, z rukávov vyčnievali len posledné články prstov. Na hlave mal molami prežratú pletenú čiapku. Háger mal

sklonenú hlavu. O príchod Lempochnera s Fatyarom nejavil vážnejší záujem. Jediný preukázateľný pohyb, ktorý dokazoval jeho prítomnosť, bol pohyb ruky, zvierajúcej hrdlo fľaše. Keď druhý chlap zbadal dvojicu, naštartoval traktor a pohol sa na okraj čistinky, kde sa nachádzala oplotená škôlka s rôznymi druhmi ihličnatých stromov. Meno toho, čo šoféroval bolo Hóll a tretí čakajúci bol Petrivaldský. Takto, piati pokope, spoločne vstúpili do ohrady. Svetilo zubaté slnko, telá zmizli medzi borovicami, smrekmi, jedľami a všade navôkol sa rozhostilo ticho vpíjajúce sa do vlhkej kôry stromov, do pôdy, na niektorých miestach pokrytej ihličím, do piatich prerývane dýchajúcich tiel. Ticho prerušil zvuk pílenia, smerujúci z piatich rôznych miest. Zvuk sa čoskoro zliadol do jedného a vytváral tak nepretržitý tok hluku. Nebolo možné odhadnúť, kde sa ten, či onen chlap nachádza. Keď sa píłka náhle zasekla, dýchanie a súchanie si rúk v momente zaniklo. Z výšky vyzerala lesná škôlka ako prirodzená sivozelená masa, riadiaca sa od nepamäti vlastnými, nepochopiteľnými zákonmi. To, čo bolo zvláštne pri načúvaní a sledovaní formy bujnejšieho rastu, usporiadanej do štvorcového tvaru, nebol tlmený jednoliaty zvuk znejúci akoby spod vodnej hladiny, ale skôr odstavený traktor s vlečkou, stojaci na okraji čistinky. Od čelného skla sa do priestoru odrážali snečné lúče a akoby niečo neprirodzené stálo v ceste prírodným procesom. Chvíľu to vyzeralo tak, že okolitý les zacelí okrúhly tvar prázdnoty v jeho strede, že čistinka s traktorom behom lusknutia prstov zmizne, že traktor vpije do svojich útroch všadeprítomné bahno. Nič z toho sa však nakoniec nestalo. Nič

nemalo tú silu narušiť nehybný doobedňajší pokoj lesa. Teraz, keď človek vystúpil niekoľko výškových metrov a nevedomky vkročil do stredu lesnej čistinky, nadobudol pocit, akoby mu z pliec opadla všetka tiaž, ktorá sa rozmnožovala a rodila dole v dedine. Na čistinke, obkolesenej húštinou hrabového lesa a ihličnatej škôlky, dokázal dedinčan odlíšiť temnotu od svetla a svetlo od temnoty. Nejestvovalo prirodzenejšie a čistejšie miesto, kde by sa tak výrazne zračil odveký súboj medzi videným a nevideným a medzi videním a nevidením, medzi otvoreným a uzavretým a otvorením a uzavretím. Čistinku bolo možné chápať ako otvorený priestor všetkých vecí, zvukov, myšlienok, vôní a spomienok, zračiacich sa v pravom svetle. Na tomto mieste sa rozostúpila tma, aby sem vnikol pás svetla osvetľujúci ľudské plahočenie sa, strácajúce dole v dedine všetok svoj význam, vieru, pravdu, lásku a iné vymierajúce hodnoty. Čistinka, presnejšie nazývaná aj svetlina vďaka svetlu valiacemu sa obrovskou silou medzi husté koruny stromov, bola miestom nevyhnutného nadhľadu oslobodzujúceho človeka od ťažkopádnosti vlastných skúseností a skalopevného rádu. S odstupom bolo možné nahliadať na vlastný osud, ktorý sa o pár metrov nižšie javil ako démonický, či v lepšom prípade bezvýchodiskový. Svetlina na prvý pohľad vyzerala ako zhmotnené nič, ako vyprázdnený kus zeme, odolávajúci všadeprítomnému chorobnému rastu. Prázdnota bola oveľa viac plnosťou než čokoľvek naokolo. Do svojho stredu vstrebávala mnohosť, rozprestierajúcu sa za jej hranicami, prevracajúc ju naruby. Tichosť a prázdnota boli dve strany jednej mince, možnosti.

Možnosti, ktorá prítahovala spoza hraníc svetliny všetky živé a neživé predmety, aby sa v jej strede odpútali od významového nánosu tak, aby mohol hocikto stojaci v žiariacich lúčoch uzrieť veci v ich ozajstnosti. Ozajstnosť ako vlastnosť jestvujúca bez očí a uší, nosa a rúk, bez pachu človeka.

Bola tu prítomná aj bez samotného dediččana, rovnako ako bez neho tikali nástenné hodiny alebo sa v zrkadle zračil obraz na seba sa tlačiaceho nábytku. Našli sa aj takí, čo považovali svetlinu za posledný kus zeme, ktorá odoláva pažravosti skazy. Zamieňali sa medzi sebou dva závery či pnutia, že sila okolitej húštiny zacelí svetlinu a slnečné lúče už viac nebudú mať kam dopadať a čo osvetľovať. Títo zatratenci však nevedeli, že svetlina je skôr miestom nachádzajúcim sa niekde na polceste medzi jasne svetlým a jasne tmavým, jasne dobrým a jasne zlým. Tak ako len v tme sa mohlo prejaviť svetlo, ktorého tma bola možnosťou, tak jedine prítomnosť svetliny zaručovala existenciu húštiny, ktorá bola priestorom nekonečných prechodov medzi čistinkami. Ak rástla v strede svetliny praslička, bola to praslička, ktorej koreňová sústava zrastala s koreňmi húštiny, no svetlo dopadajúce na jej listy odhaľovalo všetky jej skryté, aj odhalené časti v jednoliatom pravdivom obraze. Jas rozumu sa nemohol realizovať bez svetliny.

Keď Háger, Hóll, Petrivaldský a Fatyara s Lempochnerom opíľili presne štyridsať jedlí, borovic a smrekov, teda počet stanovený dva dni pred výsekom, dotiahli stromčeky k traktoru.

Následne bolo potrebné tieto stromčeky spracovať. Z vlečky

sa vybrali potrebné nástroje – silonová sieťovina so sekerkou a stromčeky sa postupne zbavovali spodných konárov, každý sa podľa výšky rozdelil do troch skupín, z ktorých každá mala vlastný štítok s označením výšky. Číslo bolo napísané ceruzkou, pričom všetky čísla boli niekoľkokrát viditeľne obťahované. Hodnoty 2, 1,5 a 1 označovali výšku dva, jeden a pol a jeden meter. Štítok bol pripevnený na konár v hornej polovici stromčeka, boli tam tri druhy stromov – jedľa, borovica a smrek, borovica bola v prevahe. Obsekané konáre hádzali chlapi na jednu kopy, každý mal vlastnú sekeru, takže práca išla rýchlo. Všetky konáre sa naložili do prednej časti vlečky. Pripravené stromčeky boli rozdelené do troch skupín. Dvaja chlapi potom chytili sieťovinu, ktorá vyzerala ako vreca na zemiaky bez dna, takúto sieťovinu nasunuli na stromček a pretiahli ju od kmeňa až po vrch, a keď bol stromček navlečený v sieťovine, uskladnili ho do stredu vlečky. Takto sa postupovalo od najvyšších stromčekov po najnižšie, a za chvíľu bolo všetko na svojom mieste. Hóll naštartoval traktor, traktor sa pohol smerom ďalej do lesa, chlapi ho nasledovali pešo pridŕžajúc sa vlečky. Prešli niekoľko krokov v jeho stopách, až kým nezastal pár metrov povyššie čistinky. Chlapi našli pri ceste tri pamätníky po smrekoch, tri okrúhle mapy letokruhov, tri mŕtve kmene. Čakala ich posledná fáza práce. Dvaja muži zobrali do rúk sekery a začali ťať do živého dreva, posledného spomedzi prítomných vysokých smrekov. Spoločne ťali do kôry na mieste smerujúcom dolu svahom, odkiaľ prišli, smerom k dedine. Ťali a ťali, nechali sa vystriedať, ťali do zbesnenia, navlhnuté surové drevo bolo od

začiatku proti nim, kládlo odpor. Mužom stekali z čela ďalšie a ďalšie kropaje potu, rozmýšľali o odložení práce, ale všetci dobre vedeli, že čas sa kráti, že sviatky sú tu čo nevidieť, že každý deň navyiac oddaluje prítomnosť pokoja. Strom padol do šera hrabového lesa. Bol druhý adventný týždeň, chlapi sedeli na pníkoch, jeden z nich stál. Bol to Háger. Na jednej ruke sa mu skveli čerstvé mozole, v druhej držal dávno prázdnu fľašu, nebola v nej ani kvapka, kmeň ležal na zemi. Zbor smrekov bol rozpustený, posledný člen opustil stráž so zvukom lámajúcich sa vlákien, jeho neprítomnosť dokazovala vertikálna poloha a vrcholec nasmerovaný dole do dediny. Ostal len nízky peň a neprírodné prázdno na okraji lesnej cesty.

Z dediny sa pohol chlapec. Jeho kroky viedli priamo na miesto, kam ho poslala matka. Cez pastvu nad domom do lesa, skrz spleť stromov a chrapače, stále za nosom, mimo vyšliapaných ciest a cestičiek až na miesto, kde oddychovali zmorení chlapi. Poznal túto skratku a aj mnohé iné. Už ako dieťa ho matka posielala s obedom za otcom, ktorý pracoval v lesoch nad dedinou alebo ešte vyššie, na lazoch okolo Jaseniny. Vždy hľadal najkratšiu cestu, na jej konci odovzdal obedár otcovi a rýchlo sa ponáhlal naspäť domov. Myslel si to jeho otec Hóll a aj Fatyara, jediný a najlepší chlapcov kamarát. Chlapec položil obedár na zem pred otca, nevyriešil ani slovo a namieril svoje kroky naspäť do lesa, odkiaľ sa len pred chvíľou nečujne vynoril. Predtým, ako splynula šedá farba jeho odevu so sivastou farbou navlhnutej kôry, venoval Fatyarovi široký úsmev s vytrčajúcimi zubami, ktorý mu Fa-

tyara úprimne opätoval. Obaja očakávali najbližšie stretnutie. Vo vzdialenosti, kde by už žiadne ľudské oko nepreniklo cez sivozelenú húštinu rastlinstva, chlapec pribrzdil svoje kroky, oprel sa chrptom o jeden zo stromov, stíšil a ustálil svoj dych tak, aby ho nezachytilo ani to najcitlivejšie ucho a úpenlivo nastražil uši aby zistil, či sa chlapi medzičasom nedali späť do práce. Pomaly zamieril naspäť smerom k nim, skrývajúc sa za statnejšími kmeňmi stromov a tam, kde uznal za vhodné, zabrzdil svoj postup, vytiahol si pletenú čiapku nad uši a začal načúvať zvukom práce, občasnému prehovoru mužov, okolitému šumu neviditeľného života a pozorne sledoval pohyby končatín, tiel, spôsob kráčania, zdvíhania predmetov a gestikulácie chlapov. Vysoko nad jeho hlavou presvitalo medzi ihličím prázdne vtáčie hniezdo.

Vlastná obec leží vo výške 290 m. n. m. Volakedy jej rozsiahly (9609 ha) chotár ležal na pomedzí troch žúp. Územie pôvodného katastra obce malo tvar kosodĺžnika osadeného dlhšou uhlopriečkou v smere sever - juh na tok Ipl'a, pričom v jeho severnom vrchole rieka Ipeľ (pri osade Čierťaž vo výške asi 1050 m. n. m.) vyviera a v južnom (v lokalite Bitanská) opúšťa kataster obce. Katastrálne územie dediny je konfiguračne hodne členené s výškovým rozdielom až 850 m. n. m., lebo najvyššiu výšku má vrch Bykovo 1111 - volakedy najvyšší vrch Novohradskej župy - a najnižšiu Bitanská 261 m. Ďalej je zaujímavé, že všetkých 12 dedinských prítokov Ipl'a je pravo-bežných. Viaceré z nich (Chocholná, Smolná) sú tak vodnaté, že sú mu pri sútoku takmer rovnocenné.

Z Hrbákov na Fafáky po modrej

Vraciam sa domov po dlhých rokoch strávených v odvrátenej komore prejavovania sa. Moje oči smerovali dovnútra, niekam do hlbín ľudského ducha, na samé dno, k základom kamennej studne. Dlhá je cesta takéhoto zostupu, nepredstaviteľne dlhšia ako šplhanie po stupienkoch rebríka za čerstvými plodmi večného kolobehu prírody. Oči klesali kameň po kameni do hustnúceho vzduchu, kým telo napredovalo po pevnej pôde, naprieč zvlnenými terénmi lúk a hôr, ulíc a ciest, po červených značkách a nekončiacich koľajach.

Niekde tam, kde zrak predpokladal čierne dno, kde nebol žiaden špecifický zápach, ktorý by sa mi vryl do pamäti a kde uši na dlhé roky opanoval nepretržitý, takmer nepočuteľný tón, chvenie, rezonancia, vibrácia, vlnenie, dunenie alebo ako to nazvať, tam som zapustil korene najpevnejšie, ako len v ten ponurý čas bolo možné. Na dne som našiel premieňajúcu sa mazľavú formu blata, vytvarovanú do pravidelných malých vlniek. Vánok nejestvoval, vzduch tu stál celú dobu nehybne. Cítil som, ako mi tlačí na hrud' a znemožňuje dýchanie. Dýchal som pomalšie a pomalšie. Tep klesal

s každým dňom stráveným mimo priestor, kde som denne denne zanechal stopy svojich chodidiel. Bez toho zvuku by som nikdy nezistil, či vôbec existujem. Nepretržitý, nikdy sa nemeniaci tón mal formu plastelíny, do ktorej sa otláčať tlkot môjho srdca. Dva zvuky prichádzali do vzájomného a nemenného vzťahu, vytvárajúc plynúci cyklus, ktorý ma presvedčal o tom, že stále som tu a hibernujem mimo zrak okoloidúcich. Nieкого by mohlo zaujímať, čo som robil celý ten čas, k čomu som upieral oči v nepriehľadnej tme a aj to, prečo mi nesčernali všetky myšlienky a nenasmerovali moje fyzické kroky ku kolmému zrázu, dutine v zemi, odkiaľ by bol návrat nemožný.

Sledoval som dno, jeho dokonalú štruktúru úhľadne sformovaných vlniek. Trvalo dlho, kým som si zvykol na pravidelné usporiadanie, na opakujúcu sa dokonalosť. Repetícia bola zákonom. Ohmatával som vlnu po vlne, ale odpoveď na otázku o ich pôvode neprichádzala. Moje oči, mučené nevedomosťou, smerovali nahor, hľadajúc odpoveď v prvom slnečnom lúči, v záchveve čiernočiernej tmy, v jej ústupe, rozpustení, v nebytí. Ale sieť bola uzavretá, jej oká sa nadobro stiahli a mňa a moju ozvenu uväznili v tupej osamelosti. Stal som sa lapeným vo svojej dobrovolnej skrýši. Zmizla možnosť prípadného návratu. Rezignácia a prijatie jediného možného systému repetície ma nadobro odtrhli od všetkých organických tkanív vonkajšieho sveta. Aj napriek tomu, že som obýval priestor, v ktorom som sa cítil bezpečne, kde som bol dieťaťom s možnosťou žitia vo zvuku, priblížil sa ku mne dole strach. Strach, že nemám na výber. Existovala len jedna

cesta a ja som na nej, nevedno odkedy, stál. Musel som si vybrať jednu vec, oddať sa jej a pochopiť ako funguje. Hluk, tlkot môjho srdca alebo zvlnené dno. Dlho, veľmi dlho som počítal vlny, prideloval im čísla a neskôr dokonca nezmyselné mená. Čas nehral žiadnu úlohu, ale aj napriek tomu som so zvyškami vedomia dokázal rozpoznať, že uplynuli mesiace, možno aj roky. Dnes už viem, že tomu tak nebolo. Celú svoju silu som vkladal do transformácie, ktorá by mi umožnila byť v jednej z vln, stať sa ňou a pochopiť ju. Nič. Nebola to zúfalosť, nič ma nenútilo zúfať. Mal som poslanie a bolo jedno, či bude trvať okamih alebo stáročia. Dostal som sa do stavu permanentného otupenia. Nedokázal som sa stať jednou z vln, ale mohol som im prispôbiť svoj jediný možný pohyb vedomia. V absolútnej repetícii som opätovne stretol svojho dávneho spoločníka na cestách. Vrchol každej vlny sprevádzal tlkot srdca. Jedna vlna, jeden úder. Jeden úder, jeden odtlačok do hluku prázdnoty. Pri hromadení sily potrebnej na skúmanie vln a následnej otupenosti som prestal vnímať tlkot a neutíchajúci hluk. Oba boli zatlačené, vytesnené vedomím, stali sa znejúcim prostredím, skutočnosťou. Nasledovalo precitnutie. Viac pre mňa neexistovala diferencovaná fragmentárnosť, svet detailov. Rozdrobenú formu nahradila hmlovina, v ktorej nebolo možné určiť začiatok a koniec, žiadne ostré hranice, len neviditeľné prechody, všetko súviselo so všetkým. Pochopenie jednej veci bolo možné len cez vec inú a tá bola prepojená s ďalšou, a tá s ďalšou, donekonečna. Ozvena zvlnila blato, štruktúra blata zmenila pohyb zvuku, tlkot srdca narušil frekvenciu zvuku,

zvuk ustálil tlkot srdca, tlkot srdca obtekal vlny na dne vedomia. Rozjasnenie.

Jakub Juhás
Novoroční výstup na Jaseninu

**cez Horné Fafáky, Sebedinú, Sedlo Prieraz,
Štovu jamu a Brložno**

Odpovědná redaktorka Tea Cyprichová

Grafická úprava OFICINA

Obálka OFICINA

Sazba JT

Vydalo nakladatelství RUBATO v Praze roku 2016

Vytiskla TISKÁRNA PROTISK, s. r. o., České Budějovice

První vydání

ISBN 978-80-87705-51-3

RUBATO

Sarajevská 8, 120 00 Praha 2

www.rubato.cz

studio@rubato.cz